

„Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi!“

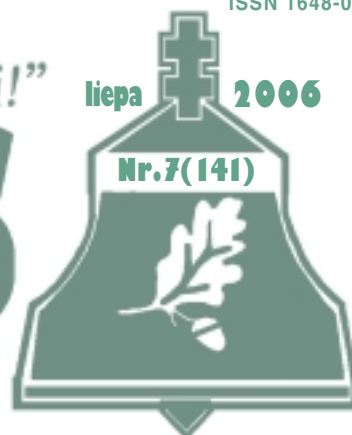
VARPAS

LIETUVOS LAISVĖS KOVOTOJŲ SĄJUNGOS LEIDINYS

liepa

2006

Nr. 7 (141)

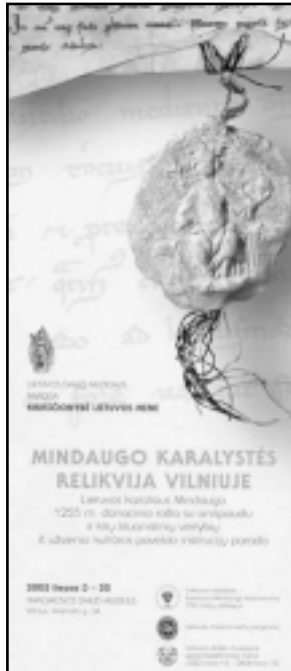

Dailininko Antano Rimanto Šakalio pieš.

Liepos 7-oji - Mindaugo karūnavimo karaliumi diena

Mindaugo krikštas

Relikvija

Paminklas Mindaugui Vilniuje

Suvienijęs Lietuvą ir padėjęs pagrindus stipriai valstybei, Mindaugas skubėjo krikštytis. Jis suprato šio akto reikšmę. Anuomet į Europos valstybių bendriją galėjo patekti tik krikščioniška šalis. Tačiau, priešingai negu ankstyvaisiais viduramžiais, kai krikščionybę taikiai platino misionieriai, Mindaugo epochoje vyravo pažiūra, kad pagonių šalį reikia pirma nukariauti, tik po to pakrikštyti. Mindaugui reikėjo šią nuostatą sulaužyti. Jis parodė nepaprastą nuovoką ir didelius diplomatinius sugebėjimus. Jis kartu su savo šeima ir didikais buvo pakrikštytas 1251 m.

Pirmasis Lietuvos krikštas įvyko anksčiau negu kryžiuočiai kalaviju pakrikštijo lietuvių kaimynus sembus (1255 m.). Kiek lietuvių su Mindaugu tada buvo pakrikštyta, tiksliai nežinoma. Popiežiaus Inocento IV bulėse ne kartą tvirtinama, kad Mindaugas buvo pakrikštytas "su dideliu skaičiumi pagonių"

(cum numerosa multitudine paganorum). Vėliau Rygos arkivyskupas Albertas rašė, kad tada su Mindaugu pasikrikštijo daugiau negu 20 tūkst. žmonių. Mindaugas pastatydino mūrinę katedros bažnyčią, atrodo, Vilniuje, kur dabar yra Arkikatedra - atrasti to meto statinio pamatai. Aprūpino vyskupo rezidenciją, užrašė jai žemių. Pirmoji Lietuvos vyskupija popiežiaus bule buvo subordinuota tiesiogiai Šventajam Sostui. To atkakliai reikalavo Mindaugas. Ir tai pasiekė.

Tuo reikalu jis į Romą siuntė pasiuntinius, kai kas mano, kad pats buvo ten nuvykęs. Pažymėtina, kad Mindaugui buvo suteikta išimtinė privilegija tapti karaliumi praėjus vos dvejim metams nuo jo krikšto, tuo tarpu seniai katalikiška Lenkija savo karaliaus tada dar neturėjo (karalystės statusą atgavo tik 1295 m.). Mindaugas buvo karūnuotas 1253 liepos 7 d., šią dieną dabar švenčiame kaip Lietuvos valstybės dieną.

Liepos 15-oji - Žalgirio mūšio diena

Dail. Janas Matejko "Griunvaldo mūšis"

Dail. Mykolas Šeduikis - Žalgirio mūšis

1410 m. liepos 15 d. Vytauto ir Jogailos vadovaujama Lietuvos ir Lenkijos kariuomenė sumušė Vokiečių ordino kariuomenę. Šis mūšis nulėmė vokiečių ordino galybės galą.

Mūšis įvyko dabartinėje Lenkijos teritorijoje, į pietvakarius nuo Olštyno, prie Griunvaldo (lietuviškai "Žaliagiris") kaimelio, tad lietuviai šį mūšį vadina Žalgirio mūšiu, vokiečiai ir kitų vakarų Europos šalių žmonės - Tannenbergo mūšiu (lietuviškai "Eglių kalno").

Kryžiuočiai tą dieną turėjo iš viso 32 000 karių, Lietuvos ir Lenkijos kariuomenė - 51 000. Nepaisant to, vokie-

čiai buvo daug geriau ginkluoti. Dauguma lietuvių ir lenkų pėstininkų buvo ginkluoti vėzdais. Kryžiuočiai turėjo apie 100 patrankų. Kryžiuočių kariuomenėje be vokiečių buvo anglų, prancūzų, vengrų, austrų, bavarų, tiuringiečių, čekų, liuksemburgiečių, flamandų, olandų.

Manoma, kad Lietuvos-Lenkijos kariuomenei pavyko sutriuškinti vokiečių kariuomenę, suvaidinus, jog traukiasi (o gal iš tiesų aplinkybės vertė trauktis ir taip padėjo). Tuomet vokiečių kariuomenė išsisklaidė ir tapo labiau pažeidžiama.

Sofija Šviesaitė,
laisvės kovų dalyvė

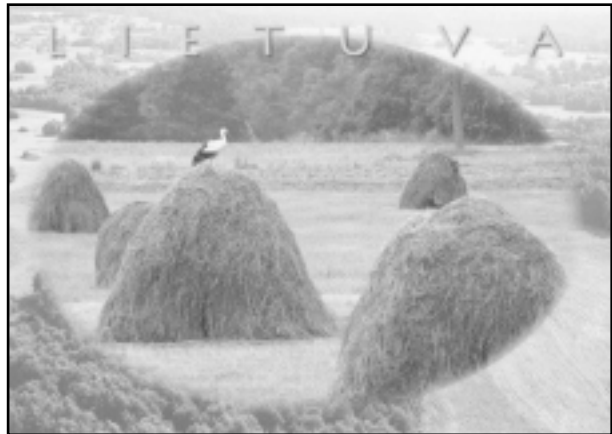
LIETUVA 1941 - 2006

Ar girdėjai šiąnakt varpus gaudžiant,
Kiek jų dūžių tu suskaičiavai ?..
Tuomet trūko staklės Mamai audžiant
Tautos juostas - ...Gal dar nebuvai

Šitos žemės ašarų pakalnėj, -
Siaubo naktys temo vis juodyn...
Tėvų rankos nebeglostė švelniai,
Stribų surakintos ir - "pirmyn!"

Gyvulinius vagonuos sugrūsti,
Duso, klykė kūdikiai tenai -
Be vandens, be duonos, šiokiame būste,
Laukė sibirų speigų nasrai...

Amžiams išsiskyrė mūsų žvilgsniai,
Tik sapnuos regėjom kai kada...
Prie duobių sustingo tėvų žingsniai,
Kažkokioj pasvietėje tada...

Vien malda, giesmė ramino širdis,
Oro gurkšnis vagono plyšiuos -
Kai senelių akis spaudė mirtys,
Kūdykėliai žuvo pakelios...

Šiandien šešiasdešimt penki metai
Nuo anos pirmos baisios nakties...
KRISTAUS Kryžius staigiai - netikėtai
Griuvo ant LIETUVOS ateities.

Kiek kančių, mirčių pareikalavo,
Kiek nekalto kraujo, kiek aukų?!..
LAISVE, už Tave, už žemę savo -
Šiurpu, pagaltoti net baugu!..

Bet išaušo prikėlimo rytas.
KRISTUS kėlės - su Juo mūs Tauta!
LAISVĖS vardas auksu užrašytas -
Žibėk amžiams Laisva Lietuva!

Juozas Parnarauskas,
laisvės kovų dalyvis

GIMTINĖ

O ilgais ir tamsiais žiemos vakarais,
Dūzgė sukamas Mamos ratelis;
Tik jos pirštų veiksmams dyvinai
Vilnos virsdavo mūsų rūbeliais.

Bėgo dienos laimingos, džiaugsmingos
Su sunkiais kasdieniniais darbais,
Tačiau dainos su žodžiais prasmingais
Vis aidėjo svaigiais vakarais.

Ne sava, ne sava juk valia
Mes netekom gimtųjų namų.
Kai benamių mums teko dalia,
Duris varstėm namų svetimų.

Pikto barbaro kirviai iškirto:
Ir beržyną, ir sodo medžius.
Gal iš sielvarto liepa nuvirto,
Prakeikimo ištarus žodžius.

Po daug metų, namai kur stovėjo,
Dabar kiekčiai, dilgnės tiktai.
O trobelę, kur dangstė nuo vėjų,
Liko medžių sunykę kelmiai.

Jau netoks ir upelis sruvena...
O kiek džiaugsmo jis teikė kadais!..
Atmintis skaidrų vandenį mena,
Žiemą virstantį ledo stiklais.

O upelio pakrantėj prie miško
Dabar būstus sau renčia bebrai.
Neliko, neliko jau visko,
Ką kūrė, brangino Tėvai.

Neliko sodybos, gimtųjų namų
Kiek širdžių ten Norilske užgeso...
Su viltimi į rytojų žvelgiu;
Gal Tėvynei kančių jau pakako?!..

Ant skardžio rymojo medinė trobelė
Septyniais į beržyną žiūrėjo langais,
O qžuolas senas gandrulizdį glaudė -
Pavasariai skriejo varnėnų sparnais.

Šiaudinė kepurė trobelę tą dengė,
Seklyčioje - staklės ir stalas kampe.
Svečiai ir kaimynai užėiti nevengė.
Visi mes kalbėjom žemaičių tarme.

Sugrižo į tėvų žemę

Algimantas Zolubas

Prozininko, poeto, publicisto, diplomato, fotografijos menininko, dailininko, Lietuvos radijo kūrėjo ir darbuotojo, keliautojo, keliausio po Europą, Afriką, Rusiją, Boliviją, Paragvajų, Argentiją, Petro Babicko paskutinė žemiška kelionė baigėsi š.m. birželio 9 dieną Tėvynėje, Kauno Petrašiūnų kapinėse. Iš Brazilijos, kur jis ilgokai gyveno, dirbo Lietuvos pasiuntinybės sekretoriumi, kūrė, dėjo pastangas Lietuvos laisvinimo labui, velionis, palaikų urnoje pavidalu tėvynainių pastangomis, amžinam atilsui sugrižo į gimtąją žemę.

Gal jokia kita tauta nėra taip neatspari nostalgijai, Tėvynės ilgesio "ligai", kaip lietuvių tauta. Teko skaityti aušrininko Martyno Jankaus dukros Elzės laišką iš Kanados jaunystės dienų draugei Elenai Kondrotavičienei, kuriame ji teigia, kad, jei būtų išrasti vaistai nuo nostalgijos, juos visus išpirktų užsienio lietuviai. Tame pačiame laiške draugė prašo į laiško voką įdėti keletą smiltelių nuo

► Nukelta į 8 p.

Geležinių užkardų grėsmė sąmonėje ir realybėje neišnyko

Edmundas Simanaitis

Tarptautinė konferencija "bendra vizija - bendrai kaimynystei" - išskirtinės svarbos politinis įvykis Lietuvai, Baltijai ir Juodosios jūrų regionų šalims, o taipgi ir visai europai. Atgarsiai apie šį forumą atskriejo iš visų kontinentų.

Keista, nors stebėtis nereikėtų, šiam valstybių vadovų, politikų bei visuomenės veikėjų sąleikiui didžiataižiniui spaudos flagmanai skyrė labai nedaug dėmesio. Jau tapo įprasta aukštosios valdžios skandalams, melagystėms, demaskavimams, nusikaltimams, smurtui, seksui, reklamai užžiebtai - žalią šviesą. Šiame sraute paskiros žinutės apie konferencijos darbą paprasčiausiai prašlapdavo.

Respublikos prezidentas Valdas Adamkus, sveikindamas konferencijos dalyvius, kalbėjo: "Šiandieninis mūsų susitikimas nėra atsitiktinis. Iš tikrųjų tai yra galimybė įvertinti ir palengvinti mūsų pastangas stiprinant demokratinę virsmą Europos rytuose, visų pirma "rožių" ir "oranžinę" demokratijas. Tai taip pat yra puiki vieta atgaivinti ir skatinti bendrumo jausmą siekiant bendro tikslo, kurį įkvėpė solidarumo judėjimas ir kuris grąžino Lenkiją ir Lietuvą į euroatlantinę šeimą. Ši dvasia netgi šiandien skatina mus svajoti ir dirbti kuriant bendrą Europos lėmtį".

Šis aukščiausio lygio susitikimas ir jo metu vykstanti atvira diskusija dėl demokratinio vienijimosi ateities yra ženklas, kad demokratinė ir klestinti Europa dar toli gražu nėra "užbaigtas reikalas". Nors demokratinis pasirinkimas yra atviras visoms valstybėms ir tautoms, naujų geležinių užkardų grėsmė sąmonėje ir realybėje neišnyko.

Iš tiesų kartkartėmis vis dar girdime, kad geografinė padėtis, istorija ar religija yra dingstis užverti duris demokratijai. Mus tikina, kad demokratizacija yra ne žmonių laukiamas pokytis, o nepageidautina ir net primesta bendradarbiavimo su Vakarais pasekmė. Esu tikras, kad dauguma mūsų šį požiūrį visiškai atmeta. Demokratijos plėtra Europos kaimynystėje yra globalios tendencijos, pastebimos visame pasaulyje, dalis. Aiškiai įvardytas konferencijos tikslas - kurti bendrą Europos ateitį ne ginklais žvanguinant, ne grasinant kaimynams, be šantažo, o pasitariant prie apvalaus derybų stalo.

JAV viceprezidentas Richard Čėinis (Richard Cheney) savo kalboje konstatavo, kad, "sustiprėjus demokratijai ir išaugus NATO bei Europos Sąjungai, kažkada priešėmis buvusios šalys tapo partnerėmis". Kad "geriausia kaimynė, kurią kokia nors šalis gali turėti yra demokratiška šalis". Kam jau kam, o Baltijos šalių atžvilgiu pataikytą į dešimtuką! Seniai žinoma geidžiamybė - demokratiška Rusija natūraliai taptų stabilumo garantu visame regione ir ne tik jame. Garbusis svečias tai patvirtino: "Jungtinės Amerikos Valstijos ir visa Europa taip pat nori matyti Rusiją tarp sveikų ir gyvybingų demokratijų. Tačiau šiandien Rusijoje reformų priešrinkai stengiasi užbraukti praėjusio dešimtmečio pasiekimus". JAV viceprezidentas patikino, jog "niekas iš mūsų netiki, kad Rusijai yra lemta tapti priešiška šalimi. Tokia Rusija, kuri vis labiau dalijasi šios bendruomenės vertybėmis, gali būti strateginė partnerė ir patikima draugė mums visiems siekiant bendrų tikslų". Aiški, nereikalaujanti komentarų mintis.

Maskva į Vilniaus konferenciją, sušauktą Lietuvos ir Lenkijos prezidentų iniciatyva, reagavo isterijos pliūpsniais, šovininistais šūkaliuojimais, forumo dalyvių išjuokimu ir tiesmukais prezidento Putino raginimais ginkluotis. Kodėl Kremlius dalykišką, taikią diskusiją Vilniuje iš tiesų ar tik tariamai vertino agresyviai nusiteikusių Rusijos atžvilgiu? Iki sovietijos subyrėjimo iš visų okupuotų ar besąlygiškai Maskvos įtakon patekusių šalių Kremliaus adresu girdėdavosi tik liaupsės prievartinei "draugystei" ir padėkos už "išvadavimus", totaliai nutylint įvykdytus siaubingus genocido ir karo nusikaltimus. Į šį retorinį klausimą atsakymas žinomas jau trečias šimtmetis. Imperinės politikos kėsiai tie patys, tik metodai keičiasi.

Šiaurės vakarų kraštas ir ne tik jis - Rusijos prarastos valdos, kurias tikimasi kada nors susigrąžinti, t.y. reokupuoti ar paversti vasalinėmis teritorijomis.

Visa Lietuvos istorija Antrosios ir Trečiosios respublikų metais neginčijamai patvirtina tautos apsisprendimo teisumą gyventi ir tvarkytis savarankiškai. Balandžio 29 d. Vilniuje vyko Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos VIII suvažiavimas. Šis forumas, lyg ir nujausdamas kaip reaguos į Vilniaus konferenciją kremlius, priėmė svarbių dokumentų.

Rezoliucijoje "dėl krašto apsaugos savanorių pajėgų" rašoma: "Lietuvai tapus NATO ir Europos Sąjungos nare, sumažėjo išorinės tiesioginės agresijos grėsmė, tačiau ji neišnyko. Nepakanka žinoti, kad iškilusios karinės grėsmės atveju pradės veikti kolektyvinės gynybos mechanizmas ir Lietuvos kariuomenę parems kitos NATO šalys. Lietuva yra Europos Sąjungos paribio valstybė. Agresijos atveju ji pirmoji patirtų neprognozuojamas sunkias pasekmes. Demokratijos suvaržymai ir imperinių ambicijų raiška rytų kaimynėse valstybėse kelia rimtą susirūpinimą visiems sąmoningiems piliečiams ne tik dėl galimų provokacijų pasienyje, bet ir dėl laiko nuo laiko pasireiškiančių vidaus politiką destabilizuojančių reiškinių.

Todėl negalima pritarti savanorių pajėgų tokiam drastiškam mažinimui. Dar 2003 m. pradžioje KASP turėjo apie 10 tūkst. savanorių bei apie 1800 profesionalų, veikė visos šalies teritorijoje vienuolika mokymo centrų ir tai buvo savanorių pajėgos, vykdančios teritorinę gynybą. Šiandien krašto apsaugos savanorių pajėgose yra 7 rinktinės, kurias sudaro 7,5 tūkst. žmonių. Mūsų žiniomis, metų pabaigoje bus sumažinta iki 6,5 tūkst. Dokumente teigiama, kad būtina išlaikyti nors tuos 7,5 tūkst. savanorių, atkurti bent šešis mokymo centrus."

Suvažiavimas atkreipia dėmesį į užsienio šalių praktiką: "nei Švedijos, nei Šveicarijos nepalietė Antrojo pasaulinio karo liepsnos, tačiau nacionalinio saugumo reikalams tiek pasaulinio karo, tiek ir taikos metais buvo skiriamas pirmieji dėmesys. Aktyvi nato narė Danija, dalyvaudama gynybinės bendrijos veikloje, savo savanorių pajėgų - home guard - nenaikina ir net nemažina. Gyvenimas akivaizdžiai parodė, kad savanorių pajėgos stiprina visuomenėje pilietinės savivokos ir atsakomybės už savo krašto likimą jausmus. Lietuva buvo įsipareigojusi skirti krašto apsaugos reikalams nemažiau 2 proc. BVP. Žiniasklaida teigia, kad faktiškai tenka tik 1,2 proc. BVP, kas sudaro tik 60 proc. įsipareigotos sumos. Jokiais atvejais neturėtų būti taupoma nacionalinio saugumo sąskaita. Savanorių pajėgų išlaikymas nėra finansinė problema. Tai tik biudžeto formuotojų požiūrio į svarbiausią nepriklausomos valstybės nacionalinio saugumo problemą atspindys. Toks požiūris turėtų būti pakeistas. Suvažiavimas kreipėsi į Lietuvos Respublikos Prezidentą, Seimą ir Vyriausybę, prašydamas imtis siūlomų priemonių padėčiai pataisyti.

Beliktų pridurti, kad savanorių rinktinėms buvo suteikti Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio rinktinių pavadinimai pagal apskritis, kuriose veikė partizanų daliniai: Dainavos (Alytaus aps.), Dariaus ir Girėno (Kauno aps.), Žemaičių 3-oji (Klaipėdos aps.), Tauro (Marijampolės aps.), Vyčio (Panevėžio aps.), Prisikėlimo (Šaulių aps.), Vytauto (Utenos aps.), Kęstučio (Tauragės aps.) ir Žemaičių 10-oji (Telšių aps.). Panaikinant rinktines išnyksta ir jų pavadinimai, menantys garbingą tėvynės ir tautos savignos kovų istoriją. KASP perėmė ne tik partizanų apygardų pavadinimus, bet ir sukaupė laisvės kovų patyrimą, o užvis svarbiausia - tėvynės meilės ir pilietinės atsakomybės dvasią. Tai ypač vertinga ir neįkainojamai brangi istorinio-pilietinio kultūrinio paveldo dalis, kurios sunaikinimo atsikūrusioje Lietuvoje neįmanoma pateisinti jokiais finansiniais ar politiniais argumentais. Agresijos atveju savanoriai ir nūdien, kaip okupacijos metais partizanai, pirmieji nesvyruodami pakiltų ginti konstitucijos ir laisvių. Gerbkime žuvusiųjų atminimą ir nežeiskime gyvųjų savanorių orumo.

Jaunųjų Laisvės kovotojų organizacija Panevėžyje

Irena Paulavičiūtė-Marcinkevičienė

1950 metais Panevėžio mieste, II-sios mergaičių gimnazijoje 7 klasės mokinės Audronė Zavadskytė (vėliau - Sabaliauskienė), Stasė Miškinytė (Žiemenė), Ramunė Dilkaitė (Vaitonienė) įkūrė pagrindinę organizaciją "Atžalynas". Vėliau saugumo sumetimais buvo pervadinta į "Laisvės Kovūnus". Organizacijos tikslas - kvieisti moksleivius ir tautiečius kovai prieš bolševizmą ir žadinti Tėvynės meilę atsišaukimų pagalba, gilinti savo religinę, tautinę savimonę. Organizacija turėjo savo himną, priesaiką, įstatus. Narių skaičius buvo virš 40-ties.

1954 m. rugpjūčio mėn. šią organizaciją išaiškino, beveik visus suėmė. Penki organizacijos nariai atsidūrė Vilniuje KGB požemiuose. Teismas įvyko 1954 m. gruodžio mėn. LTSR Aukščiausiąjame teisme.

Ši moksleivių organizacija buvo mažas žingsnelis Tėvynės išlaisvinimo kelyje.

Iš prisiminimų

Audronė Zavadskytė-Sabaliauskienė

Iš tolimos vaikystės pasakų, iš giliai paslėptų knygų tebežėri paslaptینگomis spalvomis Trispalvė, nušvietusi mums, anų dienų paaugliams, gyvenimo kelią. Tai ji, maža Trispalvė, nupiešta sąsiuvinio kamputyje, įkvėpė begalinį laisvės ilgesį ir sielvartą dėl Tėvynės kančių.

Lietuvą mes įsivaizdavome kaip jauną mergaitę, basą, su purvintais ir sudraskytais drabužiais, prirakintą svetimšalių prielaisvės stulpo. Kartais Ji, Lietuva, mums būdavo panaši į mamą, kuri baimės sklidinomis akimis, įsiklausydavo į pravažiuojančių mašinų burzgesį ("O gal jau mūsų atvažiavo... į Sibirą?"). Kitąsyk Lietuvą mums primindavo močiutė, pamaldžiai žegnojanti visas pasaulio šalis ir nuolat kartojanti: "Kad pasibaigtų tas baisusis karas! Kad išeitų iš mūsų žemės ta bedievių valdžia!", nors pasaulinis karas buvo jau seniai pasibaigęs. Priespauda ir prievarta griovė jauno ir seno žmogaus ramybę ir dvasią... O mes svajojome apie Lietuvą - gražią, su trispalvių žiedų vainiku ant galvos...

Todėl kartą trys jaunos mokinukės, kurioms ėjo tik keturiolikti metai, susitiko, pasitarė ir nusprendė... išlaisvinti Lietuvą iš priespaudos grandinių (!). Savo pasiryžimui, tapusiam tikrove - įkurtai pasipriešinimo prieš okupantus organizacijai jos davė vardą "Atžalynas". Tada buvo 1950-ųjų metų ruduo. Trys Panevėžio II-osios mergaičių gimnazijos mokinės - Audronė, Stasė ir Ramunė pradėjo savo veiklą. Jos piešė trispalves vėliavėles, rašė vilties kupinus žodžius, kviesdamos kiekvieną kovoti už laisvą Lietuvą. Trispalvių buvo nupiešta tiek daug, kad nebetilpo namuose... Maži lapeliai, parašyti neįgudusia ranka, sumirgėdavo Panevėžio parduotuvėse, gatvėse, II-joje mergaičių gimnazijoje, kurioje ir gimė "Atžalynas".

Bėgo dienos. "Atžalynas" į savo būrį kvietė vis daugiau moksleivių. Jų buvo kelios dešimtys...

Nesvarbu, kad mes, anų dienų kovotojai, patyrėme sovietinės sistemos represijas - buvome šalinami iš mokyklų, universiteto, kalinami, nustumti į gyvenimo galimybių pakraštį. Mūsų visų gerbiamas kunigas, dabar monsinjoras Jonas Balčiūnas, tapęs mūsų organizacijos dvasiniu vadovu ir kūręs mums krikščioniškos Lietuvos viziją, iškentė dešimties metų nelaisvę...

Šiandien mes, nužėrę laiko dulkes, grįžtame prie

Moksleivių organizacijos "Atžalynas"- Laisvės kovūnai" himnas

*O Tėvyne, o Motina mūsų,
Pavergta Tu, bežadė, tamsi...
Neilgai Tavo šventąją žemę
Mindys priešų pulkai svetimi!*

*Mes, jaunųjų būriai atsibudom,
Žengiam gelbėt Tėvynės savos.
Ir didžiausių darbų mes nebijom,
Įkvėpti Kristaus mokslo jėgom.*

*Jaunos širdys ereliais plasnoja,
Kyla, veržias į laisvės erdves.
Nepalaužiami yra mūsų siekiai,
Mes už ateitį, laisvės dienas!*

*Mes išeinam į ateitį didžią,
Mūs malda tepasiekia skliautus!
Einam mes Laisvės Angelo kviešti,
O, Kūrėjau, palaimink mus!*

anų dienų šviesios, šventos versmės, kad amžinai liktume doros ir laisvos Lietuvos sargyboje.

Kartais pati pasikalbu su savimi:

- Kodėl aš pasirinkau šį kelią? Jame tiek daug pavojų, kančių ir sielvarto: tėvų rūpesčiai, jaunystėje prarasta sveikata, persekiojimai, kliūtys... Juk aš galėjau, kaip kiti gyventi ramų gyvenimą, rūpintis savo ateitimi...

- Ne, negalėjau ramiai gyventi. Mane šaukė, mane kvietė protėvių dvasia - keltis, eiti, kovoti...

- Aš buvau jauna ir nepatyrusi. Mano Motina, išmokiusi melstis ir himną, verkė ir maldavo neiti tuo pavojų keliu. Mamytė, kodėl aš nepaklausiau Tave?

- Negalėjau klausyti. Aš mačiau toluoje, ant stebuklingo laisvės kalno stovinčią Lietuvą su gėlių vainiku ant galvos. Ji nušvietė man kelią...

- O dabar? Ar matau Lietuvą? Ar tokia ji stovėjo ant stebuklingo kalno mano vizijose ir sapnuose?

- Aš tyliu. Man skaudu. Aš vėl ieškau Lietuvos... Rasiu Ją, nes tikrai žinau, kad Lietuva gyva. Aš Ją mačiau Baltijos kelyje, mačiau Ją, kylančią į Gedimino kalną su Trispalve rankose, girdėjau Jos laisvą dainą... Dainą, kuri aidėjo visoje Lietuvoje ir mano širdyje...

Iš kairės į dešinę: Stasė Miškinytė, Audronė Zavadskytė, Ramunė Dilkaitė, žemiau - Irena Paulavičiūtė. 1950 m.

Avoska

("Išvystyto" socializmo laikų prisiminimai)

Ričardas Kalytis

Tai - nenuginčijamas tarybinis išradimas: nesudėtingas megztas maišelis su kilpelėmis nešimui, tačiau labai naudingas. Kiekvienas save gerbiantis tarnautojas, darbininkas, mokytojas nešiojasi jį kišenėje. Jo ir pritaikymas nusakytas pavadinime "avosj". Lietuviškai galima išversti - "o gal". Rusiškai jis reiškia subtilesnį "gal". Iš daugelio negalimų, gal vis tik pasiseks... Kai eidamas namo pereisi visas parduotuves, kad ir ne labai yra vilties, tačiau gal pasiseks ką nors nutverti, gal kokioje nors parduotuvėje ką nors "išmetė". Taip ir eina žmogus namo kreivuliuodamas gatvėmis, skersgatviais, per visus prisimenamus "prekybinius taškus".

Maisto medžiojimas čia dar neužmirštas, matyt, nuo poledynmečio laikų. Ir vyras ir žmona niekada nepraleis progos užbėgti į parduotuvę ir nutverti ką nors naudinga, kad, parėjus namo, galėtų nudžiuginti namiškius nusisekusi grobiu: rūkytos dešros gabalu, silke, importinės arbatos pakeliu, žalių žirnelių stiklainiu.

Teko pavažinėti komandiruotėse po visą plačią šalį. Vaizdas visur vienodas - nėra ko valgyti. Ne taip kaip po karo, yra duonos, aliejaus, cukraus, tačiau nėra sviesto, dešrų, sūrių. Net silkė yra retenybė. Tiesa, visur parduodama plekšnė. Net ir posakis gyvuoja atitinkamas: plekšnė todėl plona, nes visa šalis ant jos užgulusi. Ta žuvis būtų nebloga, bet labai neskaniai dvokia.

Vidurio Rusija tuščia. Jos maitinimosi bazė Maskva. Pilni traukiniai važiuoja, keleiviai grįžta prisikrovę glėbius daktarinės dešros sau, kaimynams, bendradarbiams.

Sibiras alkanas ir važinėti nėra kur. Valgyklose šči b/m (barščiai be mėsos). Kai skridom iš Novosibirsko į Maskvą, mano sėdynės kaimynas kaip slaptą naujieną atskleidė: "Čia netoli yra paviljonas kur pardavinėja dešrelės, nueisim pavalgysim".

Užkaukazėje tas pats. Machačkalos parduotuvėje "Miaso" dar stovėjo kaladė mėšai kapoti, tačiau po metų ir jos nebeliko. Klausėm pardavėjo kur pasidėjo. Žinant kaukazičių humorą, tas atsakė šmaikščiai: "Į kraštotyros muziejų atidavėm". Mieli to krašto žmonės, garsėjantys vaišingumu, pirkdavo turguje aviną ir veždavo mus į gamtą. Ten kepėdavo šašlyką ir virdavo šurfą. Per jų neapsakomą vaišingumą esu net didelę nemalonę patyręs. Padovanojo sykį vieną kilogramą juodųjų ikrų. Buvo labai karšta, aš aerodrome laikiau švarką ant rankos, o tenai polietilininis paketas su ikras. Lipant į lėktuvą milicininkas su humoru: "Duok aš tavo švarką palaikysiu". Aš bandau juokauti. Ne, duok ir viskas. Paėmė. "O kodėl jis toks sunkus?" - "Gal plytą kas įkišo". Juokais neatsipirkau, išėmė mano ikrus ir pagrasino: "Tu jau atvažia-vai". Sulaikė reišą, įsivedė į kabinetą. "Kur gavai?" Lai-ku sumečiau: "Jeigu protokolui, tai pirkau turguje prie žu-vų paviljono, o jeigu sakyti tiesą, tai padovanojo mano geri draugai iš jūsų nuostabios respublikos". Susižvalgė dagestaniečiai, paklausė kas esu, iš kur atvažia-vęs, koku tikslu ir tarė: "Sveikinimai Pabaltijui". Paleido su visais ikras. Čia vietinės Dagestano tautos labai vertina gyvu-lių kojas. Girdėjau kalbant apie Vilnių: "Tu įsivaizduok, ten vitrinų guli nusvilintos, numazgotos karvių kojos kaip malkos, imk ir vežk kiek nori". Jie moka gaminti iš jų kažkokį labai vertingą valgymą.

Armėnijoje neturtas akivaizdus. Štai, per Velykas aerodrome susitinka ilgai nesimatę piliečiai. Sėdasi prie staliuko, traukia iš savo maišelių vaišes: žolės ryšuliukus, dažytą kiaušinį, lavašo ir butelį "Moskovskos". Prasideda ilgos turiningos šnekos. Turguje yra ir lavašo, ir kumpio, tačiau tie kumpiai kaip kiškio maži maži.

Įdomiausia kelionė prie Sevano ežero. Mažas dulkėtas autobusiukas burzgia kalnais, pakalnėmis. Bilietai jau gerokai padėvėti, matyt daug kartų keliavę, tačiau dar neprivažiavus Sevano, autobusiukas sustojo, vairuotojas sukomandavo: "Atdaj biliet". Ten valstybei iš tokių paslaugų, matyt, mažai tekdavo. Čia dar buvo nenunykę prieš revoliucinių metų ekonomikos pagrindai.

Uzbekija žavi savais turtais. Saule užlieti begaliniai medvilnės laukai. Renkami dveji daržovių derliai,

► Nukelta į 5 p.

Jaunųjų Laisvės kovotojų organizacija Panevėžyje

(Atsišaukimai)

► Atkelta iš 3 p.

*Lietuviai, moksleiviai, darbininkai,
tarnautojai, valstiečiai!
Nekiskime mirti mūsų Tėvynei
Lietuvai no baisios komunizmo
vergijos bėdais! Netekit pavergę
žodžiais apie gerą dabartinį gyve-
nimą. Ar jūs nematote, kaip kenčia
mūsų nekečiai broliai, seserys ir tėvai
tolimame Sibire, ar šaltame kalėjimo mū-
re? Tod visi į bendrą kovą prieš pavergimą*

Lietuvi,

*mūsų Tėvyne Lietuva skęsta kraujo okeane... Jis-
dieną ji krinta vis gilyn ir gilyn į didžiulę prarają - ko-
munizmą...
Privažiųjų žiaurumas, propagandos begėdiškū-
mas pasiekė didžiausią laipsnį - lietuvius tremia už Ura-
lo į baisias Sibiro dėmes. Lietuvos laisvę mylinčius žmones
ir duktas persekioja žudo, kankina...
Lietuvi, neįsivaikyk visą tai žiūrėti su didžiuliu ne-
gali. Žiūrėk žiemės budeliams - komunistams nekerti ži-
negali. Tavo pareiga yra visas savo jėgas paaukoti Tėvy-
nei žmonių gerovei...
Pabusk suibrost, lietuvi, nes keršto valanda artina si-
laisvės Angelas tyli vis aukštyn, neidamas - trispalvė - mū-
sų tautos vėliava.
(atsiūskimo nenalėk, bet platink!)*

Atžalynas

gausybė visokių rūšių vaisių ir daržovių. Gruodžio mėnesį tiesiog iš daržų į turgų veža žalumynus: petražolės, kinzą, ropes, tebeprekiuoja nuostabiomis vynuogėmis ir didelėmis plaušais perrištomis kvapniomis saldžiomis dynėmis. Teko Namangane matyti gatvėje kasamą duobę, kurioje dviejų metrų gylyje vis dar nesibaigė derlingasis juodžemis. Nuostabi derlinga žemė, amžina vasara, o žmonės vargani ir neprivalgę... Teko išsikalbėti su vietiniu gyventoju. Kolchoznikui duoda darželį 10 arų. Dar jam rekomenduoja bent arą pasodinti medvilnės. Tai kas jam belieka? O tikras musulmonas nors vieną kartą į savaitę turi savo šeimą pamaloninti plovu. Na, kaip jam išauginti "barašką" (avinėlį)? Visi kolchozų laukai užimti medvilne, nėra net pievelės, nei žalios žolės karvės ganiavai. Uzbekų vaikai auga be pieno. Kadangi čia visa žemdirbystė yra grindžiama laistymu, tai vietiniai valdininkai yra visagaliai vandens skirstytojai, gali leisti nutiesti aryką, gali ir neleisti. Mums nepratusiems prie karščio čia vidurvasarį sunku išverti, tačiau čia daug kalnų kur temperatūra yra žema. Tiktai įsivaizduokime tokį rojų, kai tą pačią dieną gali pabuvoti ir vasaroje ir rudenyje. Uzbekistano gelmės pilnos neišsenkamų turtų. Kada tos šalies liaudis galės jais pasinaudoti?

Rusijoje paprasčiau, rusų poreikis maistui minimalus. Man ilgai teko pagyventi tarp jų. Aš gerai susipažinau su jų nacionaliniais valgiais. Matyt, ilgai trukę sunkumai žemės ūkyje, sukūrė savotišką tarybinę virtuvę. Pats pirminis maistas - duona. Net ir partija skelbė: "Chleb vse mu golova". Rusai dalindamiesi prisiminimais apie gyvenimo sunkumus armijoje, kalėjime, nelaisvėje sprendžia iš duonos davinio gramų. Antras produktas - bulvės, trečias - kopūstai. Jais padorus šeimos galva privalo aprūpinti visai žiemai. Mėsa? Gerai, tačiau galima ir be jos, jeigu barščius gerai "zapravit", kitaip sakant, suversti aliejuje apkepintų svogūnų. Taigi, būtinas maisto papildas - aliejus ir svogūnai. Šitų gėrybių pakanka padoriai gyvenimui. Jeigu prie to dar atsiranda arbata su cukrumi, o retkarčiais ir puslitrė tai jau gyvenimas bemaž puikus.

Papasakosiu vieną atsitikimą išgirstą iš Utenos mėsos kombinato vairuotojo. "Nugvelbiau pusę kiaulės. Galėjau parduoti vietoje, tačiau sumaniau važiuojant į Leningradą daugiau uždirbti, parduoti Rusijoje. Pradėjau pake-

ly siūlyti: "Pirk pusę kiaulės". Žmogus susiraukia: "Ne, nereikia". Ir taip kiekvienas. Žinau, jog Rusijoje mėsos pardavime nėra, bet, matyt, nelabai ji ir paklausi. Na, jeigu siūlyčiau po kilogramą, tai gal ir nupirktų, bet man baisu, sugaus, pasodins. Taip važiuoju važiuoju, siūlau siūlau, bijau, kad mėsa karštyje prasmirs, o pirkti niekas nesiruošia. Vos vos įkalbėjau vieną kioskininkę už pusę kainos nupirkti tą puselę kiaulės". Atpratinti žmonės nuo mėsos. Jos nevalgė gal jau trys kartos, nevalgo ir jie. Pabaigai pateiksiu vieną mįslę: "Galvų daug, kojų daug, mėsos nėra, kas per žvėris?" Atsakymas: eilė prie mėsos parduotuvės.

Dažnokai atsitinka "laikini sutrikimai", kai parduotuvėse nelieka net to paties skurdžiausio tarybinio asortimento, tada partija nelieka nuošalyje, ji rūpinasi liaudies gerove. Tada ji sušaukia plenumą ir nutaria: "Duoti liaudžiai daugiau ir geresnių maisto produktų". Matyt, tas stabdo žmonių nepasitenkinimą. Tik tokia iš tų nutarimų nauda.

Liūdnoti prisiminimai iš pirmųjų tremties metų, kai parduotuvėse nebuvo net būtiniausių tarybiniam žmogui prekių: duonos, aliejaus, cukraus. Nebuvo ir pinigų, ir avoska dar nebuvo išrasta. Populiariausias kolchozniko valgymas - bulvė su arbata, o ta arbata tai virintas vanduo, užbalintas šlakeliu pieno. Duoną iš jų atima valstybė. Tiktai pramonėje dirbantys žmonės, pastovėję eilėje ilgas valandas, galėjo nusipirkti vieną "kirpičių" duonos. Oi, skani ji tada buvo!..

Prisimenu išėjusį iš lagerio Mišą Svininikovą. Tas labai gyrė partiją už rūpinimąsi liaudimi: "Na každoj stancijai kipiatak besplatno". Tada stotyse veltui galėjai gauti virinto vandens.

Pasibaigus tremčiai ir išgalėjus avoskos erai, pamačiau ir kitokią jos panaudojimą buityje.

Mūsų bendradarbis (taipogi iš lagerio) Kolia Nemčinovas mūsų akivaizdoje pademonstravo, kaip galima efektyviai atgauti skolą. Suvyniojo į skudurą dviejų colių veržlę, įsidėjo į avoską ir palaukė, kol skolininkas atsistos į eilę prie duonos parduotuvės. Tada priėjęs pora kartų apšuko apie galvą ir žvangtelėjo skolininkui į nugarą. "Penki rubliai" - priminė. Popiet penki rubliai atsirado, o konflikto dalyviai, gražiai pasikalbėję, regis, nebepyrko. Toks čia bendravimo būdas... Čia rūstus Sibiras.

Kas sugriovė Sovietų Sąjungą (Mini studija)

Antanas Pūplys

Daug popieriaus prirašyta, daug nervų prigadinta besiginčijant, kas sugriovė Sovietų Sąjungą. Vieni kaltina Garbačiovą, kiti - Landsbergį, treči - juos abu plius dar visus Rusijos demokratų. Bet visi jie - neteisūs. Tikrasis kaltininkas yra Amerikos proletariatas: jis laiku nepadarė revoliucijos!..

Kelis paskutinius dešimtmečius Sovietų Sąjungos politikai vadovavosi tokiu principu: kadangi kapitalistinė sistema turi žlugti, o Sovietų Sąjunga su savo demokratiškiausia konstitucija turi išsilaikyti visame pasaulyje, tai, norint pagreitinoti tą procesą, reikia iš tų kapitalistų skolintis, skolintis ir dar kartą skolintis, o paskui... O paskui Amerikos proletariatas su Sovietų Sąjungos pagalba padarys revoliuciją ir visos skolos nusirašys. Juk kaip tik taip atsitiko su Anglijos ir Prancūzijos kreditais carinei Rusijai.

Skolinosi, skolinosi, iš tų pačių kreditų finansavo Amerikos ir visos Europos kompartijas, rėmė ir ginklavo visas prokomunistines valstybes. Dotavo maisto produktų kainas, komunali-

nes paslaugas, gyrėsi, kad pas mus viskas pigu. Skolos pasiekė šimtą milijardų dolerių, o tie balvonai Amerikos proletarai revoliucijos kaip nedaro, taip nedaro!

Ir atėjo laikas senąsias skolas gražinti, mokėti procentus. Tačiau sovietai tam nesiruošė; viskas pravalgyta, pragerta. "Genijai", kurie palaimino tas paskolas, atgulė prie Kremliaus sienos, jų patarimo nebepaklausi... Amerikos kompartija, kuri turėjo būti įvykių avangarde, vos vos vilkosi politinio gyvenimo uodegoje...

Tada sovietų naujasis "genijus" nusprendė daryti "perestroiką": mažiau gerti, mažiau meluoti, mažiau girtis ir t.t.

Bet vos tik atrišo "glasnost" maišą, visi suprato, kad seniai žadėtas komunizmas, dėl kurio sudėta tiek aukų, neartėja, bet tolsta, kad tautų draugystė - rusiška, o skęstančiųjų gelbėjimas - pačių skęstančiųjų reikalas. Sovietų Sąjunga subyrėjo kaip kortų namelis...

Dėdė Karlas aiškiai perversino proletariato galimybes, o sovietų vadai pamiršo seną rusų liaudies išmintį: "Iš Dievo tikėkis, bet ir pats nežiopsok!"

Medžioklė su lavonais

Ričardas Vaicekauskas,
1941-ųjų tremtinys

Visiškai taip! Neapsirikta. Jums teko girdėti apie įvairiausias medžiokles: su skalikais, su varovais, su sakalais, net su ereliais. Medžioti su lavonais jums turbūt neteko. Tokios medžioklės neįsivaizdavo nei didikai Radvilos, nei Jurijus Dolgorukis, nei pats Hitleris su Geringu. Užtat Stolbuose tokia medžioklė sėkmingai už-

siiminėjo vyresnysis sargybinis Artemjevas. Tai buvo jo pasipelnymo šaltinis.

Vienas iš "malonumų", kuriuos man teko patirti Sibire, buvo Stolbų lageris. Atsidūrus čia, pirmosiomis dienomis po darbo prie manęs, K.Lialkos ir J.Piontkos priėjęs vyresnysis sargybinis Artemjevas liepė apsirengti ir su juo eiti laukan. Nusivedęs už komendantūros, parodė nedidelį iš sniego gabalų sukrautą aptvarą, panašų į eskimų trobeles. Aptvare sušalę į kaulą gulėjo nuogi dviejų vyrų lavonai. Šalia stovėjo lentinės rogelės su kaustytomis pavazomis. Artemjevas, laikydamas ant peties šautuvą, kelis kartus tįptelėjo dirželį, kad mes išgirstume pliaukštelėjimą. Po to vieną lavoną liepė užkelti ant rogelių ir jas tempti pirmyn. Kelią rodė jis pats, eidamas iš paskos. Krovinys buvo lengvas: bado, ligų ir poliarinio šalčio išdžiovintas žmogaus kūnas.

Netrukus pasiekėme pirmą salą - Stolbų kaimynę. Su vargu pasiekėme ir savo kelio pabaigą - ji buvo pažymėta į tundrą įsmeigtu basliu. Tempti rogutes salos tundra buvo kur kas sunkiau. Artemjevas liepė sustoti ir versti lavoną iš rogių. Užsirūkęs "Kazbeką" ir pliaukštelėjęs šautuvo dirželiu, liepė atsigręžti į pagrindinį lagerio korpusą. Per kariško šautuvo šūvio nuotolį viskas buvo gerai matyti. Toliau sekė trumpas Artemjevo instruktažas: nuo šiol patys vežiosite lavonus ir paliksime prie įkalto baslio. Kontroliuojami būsite nuo kranto. Žingsnis ne ten, ir kulka pasieks tikslą. Kaip šauda Artemjevas, mes puikiai žinojome.

Šitaip mes prie baslio palikome pirmą mūsų sugretintos profesijos "klientą". Žmogaus mirtis lageryje buvo įprastas dalykas. Mūsų lageryje, skirtingai nuo kitų, mirusiam žmogui nebuvo suknėžinama galva. Šiam darbui labiausiai tiktų batsiuvio "koja". Kituose lageriuose, kaip pasakojo senbuviai, mirusiajam buvo sutrupinama galva, kad būtų išvengiama mirties simuliacijos ar letargo miego. Stolbuose šį darbą atlikdavo poliarinis speigas. Neteko girdėti, kad nuogas lavonas dingtų iš aptvaro.

A.Mickevičiaus kūrinyje "Ponas Tadas" vaizdžiai aprašo diduomenės medžioklę. Čia minimas medžioklinis šuo ir sakalas. Artemjevui lavonas buvo daugiau nei sakalas. Sakalu geriausiai atveju būdavo pagaunamas kiškis, o Artemjevas laimėdavo brangų grobį. Lavonas jam atnešdavo neblogą naudą.

Žmogui lageryje mirus, narų kaimynai pasidalindavo turtą: kas duonos gabalėlį, kas drabužius arba skardinę nuo konservų pasiimdavo. Lavonų niekad nuogai nenurengdavo - tai būtų tolygu šventvagystei. Atėję sargybiniai griebdavo už rankų ir kojų numirėlį ir tuoj pat išnešdavo. Toliau pelnydavosi sargybiniai. Jei drabužiai būdavo nors kiek tinkami, dar nesustingusius lavonus išrengdavo nuogai. Teko matyti, kaip Artemjevas, užnėręs virvutę ant mirusiojo rankos, jį buksyravo į jau pažįstamą sniego aptvarą. Dar tinkamus drabužius Artemjevas ir jo bendrai parduodavo arba išmainydavo į tabaką "laisviesiems".

Sykį atsitiko taip, kad Artemjevo nebuvo keletą dienų. Į baraką užėjo sargybinis Čerepanovas ir išsivedė mūsų trijulę išvežti eilinio numirėlio: per tą laiką aptvare atsirado keli lavonai. Čerepanovas - tai ne Artemjevas. Šautuvą jis numetė šalin, pats atsi-

gulė ant skardžio ir uždainavo jakutišką dainelę. Mes jam labai rūpėjome. Atitempę numirėlį prie baslio, pastebėjome, kad jis yra ne pirmą kartą vietoje. Smalsumo vedami rogeles nutempėme gerokai toliau. Čia išvydome kraupų vaizdą: mėtėsi baltųjų lapių apgraužti lavonai - vieni daugiau, kiti mažiau. Žvėrys pirmiausia apgrauždavo veidą: skruostus, nosį, lūpas. Kai kurių veidų nebuvo įmanoma atpažinti. Šaltyje ir sniege blizgėjo dantys, matėsi pravertos burnos, lyg šaukiančios pagalbos. Pastebėjome, kad anksčiau atvežto lavono nėra. Vienas lavonas gulėjo numestas kiek toliau. Nusprendėme dirstelti, ar tai nebus aną sykį mūsų atvežtasis. Jaunutis Piontkas nužingsniavo lavono link. Staiga išgirdome metalo pliaukštelėjimą. Pasirodo, Piontkas užmynė ant sniego paslėptų spąstų. Dabar mums buvo visiškai aišku: lavonas numestas kaip jaukas baltosioms lapėms. Skubiai paspendėme spąstus ir pakisome po sniegu. Kepurėmis išlyginome žymes sniege. Netrukus vėl pliaukštelėjo spąstai, tik kitoje vietoje. Viskas aišku! Aplink lavoną buvo pridėliota spąstų. Štai kodėl vos ne kasdien, pasiėmęs maišą, Artemjevas eidavo į salą. Štai kodėl kartkartėmis iš barako dingdavo senas medžiotojas jakutas Vinokurovas. Tai jis nulupdavo baltąsias lapes ir už tai gaudavo jų mėsą. Artemjevas viską puikiai apskaičiavo: niekas neprapuldavo veltui. Taigi būsimasis lagerio viršininkas arba blogiausiu atveju jo pavaduotojas sparčiai turtėjo. Baltosios lapės kainavo daug. Paruošų punktą už kailiuką tada mokėjo 640 rublių. Ką galima buvo už kailiuką įsigyti? Metras bostono kainavo 180 rub., metras diagonalės - 100 rub., grynvilnė antklodė - 240 rub., dvigubos odos auliniai batai - 250 rub., džinsinis kostiumas - 70 rub., kilogramas spirito (tada jis buvo matuojamas ne litrais) - 460 rub. Visos prekės buvo amerikietiškos ir paprastam žmogui neprieinamos. Artemjevo - NKVD darbuotojo - visa tai nelietė. Pinigus jis gaudavo keliais kanalais: alga, pinigus už mirusiųjų daiktus, pelną už lapių kailius. Kalinys iš Tit Arų Jonas Garmus neilgai vežiojo rąstus. Su juo susitikdavome rytais, atsiimant duoną. Netrukus jis ėmė sirgti dizenterija, nebeidavo į darbą ir buvo perkeltas į 4-tą mirtininkų baraką, kurį mes retai aplankydavome. Susitikę dažnai prisiminėdavome gimnazijos laikus ir Lietuvą. Netrukus Garmus nebegalėjo ateiti pasiimti duonos. Artėjo mirtis jaunuoliui gimnazistui, mirtis tremtyje - užpoliarėje, toli nuo Tėvynės, mirtis nuo gėdingos ligos - dizenterijos, kuri aukštos kultūros šalyse jau pamiršta.

Vieną sekmadienį, užėjęs į mūsų baraką, Artemjevas man, Piontkai ir dar vienam jakutui liepė eiti laukan. Užvėrė barako duris, mes nuėjome prie sniego aptvaro. Ten gulėjo Jonas Garmus. Tas pats melsvai pilkas gimnazisto švarkas, raudona gelumbe apvyniotos kojos, kaliošai... Užkėlė ant rogelių jau nebe Joną, o jo išsekusį kūną, būsimą jauką, pajudėjome pirmyn. Mūsų didžiausiai nuostabai Artemjevas nepasiliko ant skardžio, bet ėjo įkandin mūsų. Pasiekę salą, pamatėme mirtininkų baslį. Artemjevas neleido sustoti, liepė rogeles tempti tolyn. Jam paliepus, sustojome ir iškėlėme Jono lavoną. Atgręžę jo galvą į vakarus, paguldėme ant sniego apneštos tundros. Artemjevui leidus, Garmų užvertėme didžiule krūva kelmų ir rąstgalių. Nors kiek apsaugojome Joną nuo baltųjų lokių bent iki ledonešio. Kuo galima paaiškinti vadovybės "humaniskumą", nežinau. Sargyba nenurengė Jono, greičiausiai bijodama pavojingos infekcijos, o aprengtas lavonas netiko ir Artemjevui, nes buvo prastas jaukas. Po šių "laidotuvių" Artemjevas liepė mums eiti lagerio link ir pusiaukelėje jo laukti. Pats Artemjevas, mums pajudėjęs, ėmėsi tvarkyti savo medžioklės vietą. Matėme, kaip jis pasilenkdavo, kažką nešdavo. Tvarka - NKVD bruožas, net tarp lavonų...

Taip netekome dar vieno kalinio lietuvio - Jono Garmaus. Sudie, Jonai, mes tau suteikėme paskutinę paslaugą. Nors lapės tavęs nesuėdė... Per ledonešį tu atsidursi Laptevų jūroje, labai toli nuo Tėvynės. Gal ir mes greitai būsim ten... Sudie!

Organizuojamės

(vaizdeliai iš 1941-ųjų Lietuvos partizanų veiklos)

Kun. Jonas Žvinys

Sudarėm partizanų sąrašą. Su manimi iš viso 25 vyrai. Partizanų štabo viršininku vienbalsiai išrinko mane. Adjutantu ir pirmojo būrio vadu paskyriau Klemą Liubartą, antrojo būrio vadu - Kavalnį ir trečiojo būrio vadu - Petrą Poviliūną, kapelionu - kunigą P.Bučinską, "gydytoju" - Bronių Žvinį. Kiekvienam būry buvo po 8 vyrus.

Visi davėm priesaiką, kurią priėmė kunigas P.Bučinskas. Dievo vardu prisiekėm kovoti su priešu iki mirties, nepasitraukti iš mūšio lauko: nugalėti arba garbingai žūti. Už pasitraukimą iš mūšio lauko ir priesaikos sulaužymą - karo lauko teismas.

Vakare nuėjom į kaimą tėviškėn pirma išžvalgę, ar nėra užklydusių rusų. Gavę žinių, kad Molėtai laisvi, nieko iš kariškių juose nėra, nutarėme naktį, pirmą valandą, juos užimti. Tačiau prieš tai patys buvome užpulti Lelevišienės klojime, kai vos užsnūdom pailsėti prieš žygį į Molėtus. Iššovus sargybiniui Žiukeliui, greitai sukilom ir pamatėme, kad nuo mūsų tvarto klojimo pusėn atkišę durtuvus slenka keliasdešimt rusų kareivių. Va čia išsigandau ir aš: jei jie mus puls, mano vyrai žuvę; gali išžudyti ir visą kaimą. Todėl daviau komandą "Ugnis!" ir pradėjom pyškinti į juos, jie - į mus. Mums pavyko išsiskleisti, ir anie, supratę, kad yra apšaudomi iš trijų pusių, atsitraukė. Šitai pamatęs, pakėliau vyrus atakon, paraginai juos šaudant ir šaukiant valio - pirmyn! Pats pradėjau rėkti vokiškai "Vorwärts, Kameraden!" (pirmyn, draugai). Širdis atslūgo - Dievas išgelbėjo. Pamačiau, kaip vienas rusų kareivis krito gale mūsų namo po krūmu. Pribėgom: guli ant šautuvo. Šautuvą liečiau paimit. Atsistojo: per delną praėjus kulka, šiaip sveikas. Brolis perrišo, liečiau saugot.

Pašaukiau kareivį ir tardau:

- Kiek jūsų buvo?

- Šešiasdešimt kareivių ir keturi kariškai.

- Iš kur esi?

- Ot Maskvy (Nuo Maskvos)... - verkia vargšas išsigandęs. Kaimynė duoda sūrio, duonos ir lietuviškai ragina: "Valgyk, valgyk!" Nevalgo, bijo, matyt, kad nebūtų apnuodyta. Valgo ji pati, rodydama, kad neapnuodyta, tuomet ir ruselis valgo verkdamas. Man jo pagailo. Pavalgė. Patekėjo saulė. Liečiau akis užrišus pavedėti Miškiškių link ir

paleisti - tegul sau eina tėvynės link. Sakau jam:

- Likai gyvas, ir mes tavęs nešaudysim, nors ir esi mūsų priešas. Perrišo, pavalgydinom, ir eik sau, kol surasi savus, o Lietuvon daugiau nebegrįžk.

Pajutau nervinį atoslūgį, miegas vertė iš kojų. Pastačiau sargybą, kitiems liečiau būti klojime, o pats atsiguliau paklaimėje nors pusvalandį nusnūsti. Užmigau kaip užmuštas.

Paskui išrikiavau savo vyrus. Padėjau Dievui, kad visi likom gyvi ir nesužeisti. Pareiškiau padėką ir pagyrimą už tai, kad gerai laikėsi. Vyrai atsakė: "Tėvynės labui!" Šautuvus rankose laikė tie, kurie yra buvę Lietuvos kariais. Pagalvojau: o kad generolas Raštikis būtų išvedęs visus Lietuvos karius prieš bolševikų okupaciją! Rusų gal ir nebūtų nugalėjęs, tačiau kraujo bolševikams būtų nuleidęs ne blogiau už suomius. O dabar ištizo. Valdžia pabėgo. Kariuomenės vadu paskirtas generolas Vitkauskas pasirodė esąs išdavikas. Paliko mus vargti ant Tėvynės kapo. Tačiau Lietuvos žmonės jautė neapykantą sovietiniams okupantams ir slapta ruošėsi progai pasitaikius parodyti, kad Lietuva - tai ne ponai, kurie pabėgo į užsienį, o tauta, kuri karui prasidėjus sukilė. Sukilo visas Lietuvos kraštas, kiekviename miestelyje, bažnytkaimyje buvo sukilėlių. Ir mano būrys štai susikovė, išblaškė penkis karthus daugiau rusų.

Sužinojome, kad Molėtuose vakar auštant buvo nužudytas kunigas Dekanas Matas Lajauskas, 68 metų amžiaus: tik pradėjus jam rengtis, pasigirdo šūviai ir įsiveržė čekistai šaukdami:

- Kto strelial v cerkov (Kas šaudė į bažnyčią)?!

- Niekas, buvo atsakyta, - čia nėra kam šaudyti. O į bažnyčią šaudė jie patys.

Pusnuogi pasodino kampe, padarė kratą, sofoje rado Lietuvos vėliavą, bažnytinio vyno... "Tu lauki vokiečių!" - prisikabino. Pasikinkė arklį į vežimą, susidėjo, ką prisiplėšė, pasisodino dekaną ir išsivežė. Pavežė už Stacijavos kaimo, nusivedė senelį į durpyną, subadė durtuvais ir įmetė dar gyvą į griovį, apmetė velėnomis. Kai žmonės norėjo padėti (buvo jau išaušę), šaudė į juos.

Tik pavalgę ir dar nespėję tinkamai nei susitvarkyti, nei pailsėti, matom - ateina ryšininkas Žala iš Štaurylių. Priėjęs Žala sako:

- Va čia užėjo keturi rusai su dviem kulkosvaidžiais ir dviem šautuvais, - parodė namą netoli mūsų stovyklos, už kalnelio, - paimkit.

Sudarėm planą, prišliaužėm iš trijų pusių, gulim, laukiame. Į mūsų pusę lanagai, reikia elgtis labai atsargiai, kad nepradėtų pro juos šaudyti. Širdis tankiau plaka. Žiūriu - išeina šeimininkas rūkydamas. Sakau pusbalsiu:

- Dėde, pas jus yra bolševikų?

- Yra, - atsakė.

- Kiek?

- Keturi.

- Ką daro?

- Pavalgė, baigia rūkyti, tuoj eis.

- Klausyk, jeik ir pasakyk jiems, kad namas apsuptas iš trijų pusių Lietuvos partizanų. Jei pasiduos, atiduos ginklus, paleisime gyvus, jei priešinsis, ugnimi sunaikinsim!

- Pasiduoda, - išėjęs sako.

- Tegul ginklus palieka, o patys rankas iškėlę išeina. Tik greitai - vienas, du, trys!..

- Neina, bijo, - sako.

- Ak taip! Greit imk vaikus, bėk iš namo. Atidengsim ugnį, sudeginsim su namu. Na, greitai - vienas, du!..

Čia jau susinervinau - neišeina kaip noriu! Bet žiūriu - šeimininkas su vienu vaiku, šeimininkė su kitu, dar vištas veja, su triukšmu išbėga iš priemenės. Pakėlę rankas, paskui juos išeina visi keturi. Vyrai apsupo, kiti jau išneša du šautuvus, šovinius ir du automatus su 400 šovinių. Mano nervai atslūgo. Ir šį žygį laimėjom be šūvio, be aukų. Automatų aš nematęs, maniau, kad tai lengvieji kulkosvaidžiai. Klausiu vyrų:

- Kas iš jūsų kariuomenėje buvot kulkosvaidininku?

- Aš, tamsta vade, - sako Kavalnis ir dar vienas. Padaviau jiems automatus, bet ir jie sako tokių nematę, nežino, kaip vartoti. Teko kreiptis į mūsų belaisvius, kurių vienas paaiškino, kaip nuimti ir uždėti diską, kaip sudėti į magaziną šovinius, kaip šaudyti serijomis ir kaip pavieniui. Žodį išlaikėm, paleidom eiti savo keliais, tik patariau eiti vieškeliais, o ne šunkeliais, nes ten gali kas nušauti. Pavedėjau, parodžiau, kaip išeiti į vieškelį. Atsisveikindamas palinkėjau pasiekti namus ir daugiau nesugrįžti.

Šiandien jau birželio 28 diena. Ryt šv. Petro, mano primicijos (šventinimo į kunigus) diena. Ar galėjo prieš vienuoliką metų man į galvą ateiti mintis, kad būsiu karys, sukilėlis, ginkluotas partizanas, kartu su kitais ginkluotais vyrais? To, žinoma, ir sapnuoti nesapnavau, o jei kas man taip ir būtų pasakęs, būčiau kvailiu pavadinęs. Ogi štai taip pasidarė.

Sugrižo į tėvų žemę

Atkelta iš 1 p.

jos motinos kapo Rambyno kapinaitėse, gal jos padėsiančios nors kiek įveikti tą "ligą". O keliautojas Antanas Poška, tvirtindamas, kad lietuvių tauta yra sėsiausia, paskelbė hipotezę, kad ši tauta nuo ledynmečio traukėsi iki Šiaurės Indijos, o, ledynmečiui pasibaigus, grįžo į savo senąją Tėvynę. Daugelis stebisi, kad ieškome Sibire, Amerikoje bei kituose pasviečiuose tautiečių kaukelių, kuriuos kaip brangenybes parsigabename, atiduodame Lietuvos žemei. O iš tikrųjų, atliekame šventą priedermę patenkinti išėjusiųjų Amžinybėn norą būti, nors po mirties, Tėvynėje, išreiškiamie jiems deramą pagarbą, apsaugome nuo užmaršties.

Ne savo noru, o raudonojo tvano išvarytas, Petras Babickas ilgėjosi Tėvynės, apie ją rašė, kad "Visa žemė man auksu ten žvilga žydrumoj krištolinio dangaus", kad "Aš prispaudęs rankas prie krūtinės, vėl prisiekiu: Tėvyne, tu - čia!". Jis šventai tikėjo Lietuvos išsilaisvinimu. Ir jo viltys išsipildė, nepriklausomos Lietuvos paskelbimo jis sulaukė. Aviacijos inžinierius Stasys Ratkus, aplankęs rašytoją

1990 m., kvietė jį grįžti kartu į Lietuvą, tačiau, sulaukęs klausimo "kas saugo Lietuvos sienas", suprato, kad grįžti dar ne laikas. Inžinieriui Petras įteikė Trispalvę nuo savo stalo ir kaklaraištį su įsegtu trispalviu metaliniu ženkleliu. Be truko poros metų, kad pasitrauktų sovietinė kariuomenė, kad Lietuvos sienas saugotų lietuviai, kad jis galėtų ją ir vėl išvysti, tačiau 1991 m. P.Babickas mirė.

P.Babickas išleido apie 16 knygų, tarp kurių vaikams ir jaunimui - "Gyvenimas - laimė", "Nuostabi Jonuko kelionė", "Tra-ta-ta", "Murziukas", eilėraščių knygas - "Geltona ir juoda", "Žmogaus remontas", "Toli nuo tėvynės", "Svetimaj padangėj", prozą - "Vakar", "Elada", "Gintaro krantas", "Marių pasakos", ispanų kalba - "Lituanica antiqua", portugalų kalba - "Lihtuania iliustrada", "Picturesque Lithuania" - anglų, ispanų ir lietuvių kalbomis. P.Babicko rašinius spausdino žurnalai "Karys", "Židyns", "Vairas", "Naujoji Romuva". Kauno rašytojų sąjungos pirmininkas Petras Paliulionis prie kapo išreiškė nuo-

Petras Babickas

statą, kad Lietuvoje dar nepasiekta P.Babicko sugrįžimo pilnatvė, nes tik privačių asmenų rūpesčiu po nepriklausomybės atkūrimo tėra išleista viena knyga, sudaryta iš P.Babicko eilėraščių ir kelionių po Braziliją apybraižos, "Toli nuo Tėvynės". Iš tikrųjų, P.Babicko palaikų sugrįžimas yra pirmas, labai svarbus žings-

Nukelta į 3 v.

"VARPUI" parašė

Iš Vilniaus

Nuoširdžiai dėkoju už Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos leidinio "Varpas" 4-ąjį ir 5-ąjį numerius, kuriuos tuoj pat vienu ypu su didžiausiu susidomėjimu perskaičiau.

Dieve, laimink Jūsų dorinio ir patriotinio Lietuvos visuomenės ugdymo darbą, kurio taip labai šiandien mūsų Tėvynei reikia.

Vysk. Juozas Tunaitis

Iš JAV

Atleiskite, kad iki šiol nepadėkojau už atsiųstą "Varpą". Labai gražiai išleistas. Siunčiu kuklią 50 dol. auką leidiniui paremti ir kartu jungiu savo geriausių linkėjimus "Varpo" redakcijai bei visiems bendradarbiams.

Su pagarba -
Eugenija Bulotienė

Iš Vokietijos

Ačiū, kad grįžęs iš 3 savaitių kelionės radau Jūsų prisiųstus 3 "Varpo" numerius. Malonu juos skaityti, nes gyvenime daug patyrę autoriai, įdomi ir reikalinga tematika. Malonu, kad jau dabar kovojama už laisvę, kuri dar turima. Ją daug geriau ir lengviau yra apginti, negu esant pavergtam - ją išsikovoti.

...Sėkmės Jums ir Lietuvos inteligentijai, kuri puikiai sutvarkė borisovininkus ir baigia sutvarkyti uspasikininkus. Svarbu ieškoti kelių - kaip patraukti į rinkimus tuos 60 proc., kurie nedalyvauja rinkimuose.

Atsiprašome iškreipę
"Varpo" 5 nr. A.Mažeikio,
paaukojusio 20 Lt, pavardę.

VARPAS

Leistas politkalinių sovietinėse koncentracijos stovyklose: 1955 m. Vorkutoje ir 1957 m. Intoje, nuo 1975 m. iki 1989 m. - pogrindyje Lietuvoje. Atkurtas 1996 m. vasario mėn. **Leidėjai Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga, SL 22 09, ISSN 1648-0244. Adresas:** Architektų g. 14-60, Architektų g. 8-4, LT-04210 Vilnius. Tel.: 244 46 19, 244 21 57. Faksai: 244 46 19, 244 21 57. **Redaguoja redakcinė kolegija. Dizaineris Gediminas Ruzgys. Bendradarbiams honoraras nemokamas. Straipsnių turinys nebūtinai turi sutapti su redakcijos nuomone, straipsniai ir nuotraukos nemokamieji ir negražinami.**

141-ojo „Varpo“ numerio redaktorius - Algimantas Zolubas Skaitykite "VARPA" internete: www.lrs.lt/rezistencija lietuvių, anglų ir rusų kalbomis

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga (kodas 191913666) Atsiskaitomoji sąskaita AB Bankas HANSABANKAS, Karoliniškių KA. **Sąskaita Nr. LT 62.73000.10002492325**

Išleido ir spausdino „Baltijos kopija“. Kareivių g. 13b, Vilnius. Tir. 700 vnt.

Aukos VARPUI

Dėkojame aukojusiems:

P.Kemekliui - 5 Lt, R.Skeiviui - 15 Lt, A.Mažeikiui - 20 Lt, J.Budrytei - 20 Lt, V.Baubliui - 100 Lt, A.Svarinskui - 40 Lt, E.Bulotienei (JAV) - čekis 50 USD, L.Bartkieni - 30 Lt, I.Ermanytei - 20 Lt, A.Valeikienei - 20 Lt, M.Janėnaitei 20 Lt, J.Kojelienei - 20 Lt, V.Masikonui - 20 Lt, M.Filipavičiui - 20 Lt, G.Kaubriui - 20 Lt, L.Bartkieni 30 Lt, A.Mirončikienei - 50 Lt, I.Marcinkevičienei - 20 Lt, A.Ramanauskui - 100 Lt, Jonui Mildažiui (JAV) 100 USD, D.Mačionienei - 5 Lt.

Dėkojame p. Rimantui Čeburniui už visam laikui aukojamą dalį savo pensijos "Varpo" leidybai.

Dėkojame visiems "Varpo" bičiuliams, pervedusiems mėnraščio leidybai 2 proc. nuo savo pajamų mokesčio. Už nuotraukas dėkojame Rimantui Skaisčiui, Edvardui Burokui, Gediminui Ruzgiui, Algimantui Zolubui

Sveikiname Sveikiname

**Povilas
Vaičekas**

Povilą Vaičekasą,
Lietuvos laisvės
kovotoją, 1955 m.
Vorkutos lagerių
politinių kalinių
sukilimo dalyvį,
pogrindžio "VARPO"
leidėją 80 metų sukak-
ties proga.
Linkime Jubiliatui
Aukščiausiojo malonių.

*Lietuvos Laisvės
Kovotojų Sąjunga ir
VARPO redakcija*

**2006-06-10, sulaukęs
82 metų, Kaune,
po sunkios ligos mirė
Norilsko vytis,
vienas iš 1953 m.
sukilimo Norilске vadovų**

**Algimantas
Ruzgys**

**Nuoširdžiai užjaučiame
artimuosius.**

*Lietuvos Laisvės
Kovotojų Sąjunga ir
VARPO redakcija*

► Atkelta iš 8 p.
nis. Jo įvairialypės kūrybos atskleidimas visuomenei turėtų būti kitas, gal dar svarbesnis žingsnis, į sugrįžimo pilnatvę.

Sovietų okupuotoje Lietuvoje P.Babicko kaip "antitarybininko" vardas iš mūsų literatūros ir kultūros istorijos buvo išbrauktas. Būta už ką. Jis 1941 metais Vytauto Didžiojo Karo muziejuje įsteigė Raudonojo teroro ekspoziciją, prisidėjo prie Lietuvių archyvo redagavimo ir leidybos, o, 1944 m. pasitraukęs į užsienį, JAV, Argentinos, Brazilijos spaudoje skelbė sovietų piktadarybes okupuotoje Lietuvoje. Dirbdamas Lietuvos konsulato sekretoriumi Brazilijoje, kai mirė Stalinas, korespondentų paklaustas apie tokios žinios poveikį, nors, kaip diplomatas ir Lietuvos atstovas turėjo atsakyti kitaip, nelauktai ištarė: "Maloni naujiena!" Tokią Lietuvos atstovo reakciją atspausdino didžiausias Rio de Janeiro dienraštis "O Globo", Čikagos - "Draugas".

Iš už dvylikos tūkstančių kilometrų nuotolio pargabenti P.Babicko palaikus paskatino radijo aštuoniasdešimtmečio

Lietuvoje proga radijo ir televizijos žurnalistai. Geranoriškai atsiliepus Kauno savivaldybei, skyrus šiai misijai lėšas, grupė, sudaryta iš žurnalistės D.Budrienės, operatoriaus A. Budrio, režisierės S.Gužauskienės, Kauno miesto vicemerės A.Echodienės ir kultūros skyriaus vyr. specialisto V.Kaminsko, išskridę gegužės 9 d., sutvarkę formalumus ir palaikų kremavimo reikalus Brazilijoje, po dviejų savaičių Petrą Babicką parvežė.

Kauno Vytauto Didžiojo Švenčiausios Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje urna su P.Babicko palaikais buvo padėta greta čia palaidoto Juozo Tumo Vaižganto antkapinio paminklo atsišveikinimui.

Birželio 9 d., gausiai dalyvaujant P.Babicko gerbėjams bei artimiesiems ir giminėms, laidotuvių apeigos prasidėjo šv. Mišiomis, kurias laikė ir prasmingą pamokslą pasakė kunigas Kęstutis Rugevičius. Po šv. Mišių urną su palaikais jaunimas tautiniais drabužiais nuneša į automobilį-katafalką.

Paskui katafalką išsirikiuoja automobilių virtinė ir, eisimo prižiūrėtojų padedama, be sustojimų vyksta į Petrašiūnų kapines. Ten pasitinka taip pat gausiai susirinkę P.Babicko gerbėjai, gedulingi orkestro garsai. Atsisveikinimo žodžius taria Vilius Kaminskas, Adelė Echotienė, publicistas Pranas Morkus, žurnalistas Vidas Mačiulis, Lietuvos radijo direktorius Rimgaudas Geleževičius, Kauno radijo stoties kurėjo ir vadovo Alfonso Jurskio dukra Snieguolė Jurskytė, Kupiškio Etnografijos muziejaus direktorė Violeta Aleknienė, P.Babico brolio Vytauto dukra Unė Babickaitė-Milerienė.

Urna nuleidžiama į duobę, netolimoje kunigo poeto Ričardo Mikutavičiaus ir poeto Bernardo Brazdžionio kapų kaimynystėje. Kunigas ant urnos beria Petrašiūnų žemę, beria žemę Violeta Aleknienė, atvežtą jos ir Janinos Puronienės rūpesčiu nuo P.Babicko tėvų kapų iš Kupiškio rajono.

Petro Babicko ilga ir sudėtinga žemiška kelionė baigėsi Tėvynėje.

Unės, Vytauto, Petro ir Kazio Babickų gimtinė. Prie paminklo knygnešiui Kaziui Gabriūnui - medicinos daktaras Gediminas Kaluina

Memorialinės lentos Unei ir Petrui Babickams

Kryžiaus ir kenotafų šventinimas Lietuvos laisvės kovotojams Naujųjų Rasų kapinėse Vilniuje

Iš kairės: Vilniaus karinio štabo nario J.Gobio duktė Birutė, mons. A.Svarinskas, sukilimo dalyvis 1941 m. birželio mėn. 23-28 d. sukilėlių s-gos Vilniaus apskritys skyriaus pirmininkas dim. vyr. lt. Gediminas Ruzgys

Kalba Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos (kenotafų statymo organizatorės) pirmininkas J.Burokas

Sveikiname

Vytautą Baublį,
Lietuvos Laisvės
Kovotojų Sąjungos narį,
taurų "Varpo"
bendradarbį ir rėmėją
60-ties metų Jubiliejaus
proga. Nuoširdžiai
linkime Aukščiausiojo
malonių.

*LLKS,
Varpo "redakcija*

Partizanų pagerbimo, Kariuomenės ir visuomenės vienybės diena

Brolis Paulius rankoje
laiko savo tėvo, politinio
kalinio rožinį, pasidarytą
sumazgant virvutę

Petras Babickas sugrižo į tėvų žemę

Urna su P.Babicko palaikais ir indas su
žemėmis nuo jo tėvų kapų bažnyčioje

Į paskutinę buveinę

Prie urnos Petro Babicko brolio Vytauto vaikai: (iš
kairės) Žygimantas, Indrė, Gintvydas ir Unė, prie
mikrofono - Kauno vicemerė Adelė Echodienė